A°. 1846. N°. 29.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Vrijdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 in de drie maanden.

VRIJDAG 6 FEBRUARI.

De prijs der Advertentiën is, voor zes tot vijf regels, *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen Zegelregt, voor elke plaatsing.

Buitenlandsche berigten.

GRIEKENLAND.

Wij vernemen uit Athene, van 18 januari. In twee dezelve wordt gewag gemaakt van nieuwe instructiën, welke de Engelsche gezant zou hebben ontvangen; maar, terwijl de eene brief verzekert, dat deze instructiën den heer *Lyons* eene meer verzoenende strekkende rondschrijven, wordt in den anderen beweerd, dat de Engelsche gezant tot zeer strenge opvordering de achterstallige schulden-renten in gezegde instructiën zoude aangeschreven zijn geworden, — eene vordering, welke de Pruissische gezant in last zou hebben gekregen te ondersteunen. Ongelukkig schijnt deze laatste lezing als de meest aannemelijke te moeten beschouwd worden. Dezelfde gingen de intrigues der partijen haren gang en de heer *Kolettis* scheen minder den haat zijner vijanden dan de eer en hebzucht zijner vrienden te vreezen te hebben.

PRUISSEN.

Berlijn, 26 jan. Volgens bijzondere brieven uit het grootheertogdom Posen heeft men thans de Israëlieten ook tot de hoogere standen uitgestrekt, hetwelk gelijktijdig in het koningrijk Polen heeft plaats gehad. De heer *von Bodelschwing* is nog niet uit Pruissen teruggekeerd. Dat de zaken daar in ernstige verwikkelingen verkeeren, is, helaas, niet langer te ontkennen. De geldkrisis blijft hier steeds voortduren. De staat doet nog geenen stap tot tegemoetkoming, ofschoon de nood uiterst hoog gestegen is.

HANOVER.

Hanover, 25 jan. De koning is terstond na zijne herstelling weder ingestort. Gisteren heeft hij dat zijne kamer houden moest.

FRANKRIJK.

Parijs, 2 febr. In de zitting van de Kamer der Afgevaardigden is de discussie voortgezet over het ontwerp-adres van antwoord. De Kamer was geblezen aan paragraaf 6. De heer *de Remusat* stelt voor, om hetzelve te doen volgen door zijn voorgedragen amendement. Hij ontwikkelt hetzelve en zegt, dat zijne strekking geschied is, ten gevolge van de houding, welke het ministerie aangenomen heeft tegenover Amerika; het kabinet heeft zich met zeeren zin aan Engeland onderworpen. Hij gelooft, dat er geen oorlog zal ontstaan tusschen Engeland en de Vereenigde Staten; maar zelfs in het belang van den vrede mag men [illegible] blijven. De minister van buitenlandsche zaken verdedigt en verwerpt het amendement; hij zegt, dat de aanneming daarvan eene blaam op het ministerie zoude werpen. De heer *Thiers* valt den minister in de rede en zegt, dat het ministerie zich door Engeland heeft laten medesleepen, dat het verbond met Engeland, dank zij de beginselen, zich tot geduurige concessiën beperkt, en dat de zaken van Frankrijk tegen alle regelen van het gezond verstand zijn bestuurd. De minister van buitenlandsche zaken beantwoordt den heer *Thiers*; hij wil niet herhalen wat reeds over de Texas-kwestie is gezegd. Hij blijft bevreesd tegen het amendement, omdat het voor het verleden eene blaam, voor de toekomst wantrouwen bevat. De heer *de Remusat* beweert, dat men van de kwestie is geweken. De redenaar blijft tegen de handelwijze van het gouvernement spreken. Ter stemming overgegaan, werdt het amendement met 200 tegen 165 stemmen verworpen.

— Reeds sedert lang houdt de administratie zich onledig met de bouwstoffen voor eene nieuwe wetgeving op de bedelarij. Het gouvernement heeft geene [illegible] het buitenlandsche inlichtingen te bekomen en daarenboven den prefecten aangeschreven hoofdzakelijk te antwoorden op de vragen: welke oorzaken voornamelijk aanleiding geven tot bedelarij in de departementen? En welke maatregelen genomen zijn, om de bedelarij tegen te gaan.

— Volgens eenen brief uit Algiers, van 23 januari, bedroeg het aantal officieren, die van den 4den tot den 7den in het hospitaal te Sélif waren gekomen, 18, waarvan aan velen, zoo zij al niet bezwijken, de beide beenen, ten gevolge van den vorst, zullen moeten worden afgezet.

— Hier is geen nader nieuws, van eenig belang, dan dat *Abd-el Kader* werkelijk een volslagen razzia (uitplundering) op eenen der aan ons onderworpen stammen heeft volbracht, en daarna weder woestijn-waarts getrokken is.

— Iemand, die alhier uit Londen is overgekomen, en die in de gelegenheid is geweest van goede berigten in te winnen, verzekert, dat sir *Robert Peel* bij de gemeenten op eene meerderheid van ruim 100 stemmen kan staat maken. Bij de lords, daarentegen, is de meerderheid tegen zijn ontwerp: maar, men dacht niet, dat zij, tegen de gemeenten in, hun voorregt, van de wet te kunnen schorsen, zouden willen gebruiken.

— Men meldt van Toulon van 26 januari: De expeditie tegen Madagascar is bepaaldelijk en onherroepelijk besloten, en de voorbereidselen daartoe worden met eenen buitengewonen ijver voortgezet. Sedert eenige dagen bovenal schijnen zij de aandacht van het gouvernement te boeijen, want de dringendste bevelen komen aan en volgen elkander onophoudelijk op.

— Wij vernemen door eenen brief uit Kairo, dat *Mehemed-Ali* geweigerd heeft, het privilegie te erkennen, hetwelk de Engelsche kompagnie zich aan [illegible] ter exploitering der diligences tusschen Kairo en Suez; dien ten gevolge zullen er vermoedelijk mededingingen gevestigd worden, met verlof van het gouvernement.

— Bij het Spaansch congres heeft de minister van financiën *Mon*, in de zitting van 26 januari verklaard, dat er, ten opzigte van het gewigtige vraagstuk van het huwelijk der koningin, de grootste eenstemmigheid tusschen al de ministers heerschte. De voorzitter van den raad, generaal *Narvaez*, heeft wijders hier nog bijgevoegd, dat geen vorst, al was het ook een prins uit de minst bekende Afrikaansche staten, van de mededinging werd uitgesloten; dat de koningin hare keuze nog niet bepaald had; maar dat, zoodra dit het geval zou zijn, hij, voorzitter van den raad, er de Cortes van zou kennis geven; en dat de jaarzitting alsdan op het punt mogt zijn van gesloten te worden, de zitting, tot het onverwijld in-[illegible] nemen der zaak, verlengd zou worden.

Deze verklaring heeft bij het congres een algemeen [illegible] verwekt en de laatste paragrafen van het adres zijn zonder discussie aangenomen geworden.

BELGIË.

Brussel, 3 febr. „De dag van zondag en van gisteren heeft zich alleen door ongemeen helder weder en eene zachte lentegeboldheid onderscheiden, waardoor talrijke wandelaars in het park en langs de singels (nog steeds *Boulevards* geheeten) werden uitgelokt.

— „De Kamer der Representanten heeft een wetsontwerp in discussie genomen, strekkende om de (den 25sten december 1841 gewijzigde) wet van 22 september 1835, betreffende de *uitzetting* van vreemdelingen, zonder verdere wijziging, nog voor eenen tijd van drie jaren te verlengen.

„De heer *Jonet* wenschte daarin eene beschikking opgenomen te zien van gelijken aard als die in de wet op de *uitlevering* vervat is, en uit kracht waarvan deze (de *uitlevering*) niet bevolen kan worden dan op vertoon van bescheiden of de aanwijzing van feiten, gronden van billijkheid tot het bevel opleverende, en nadat daarover het advies ingenomen is van de arrondissements-regtbank van het ressort, waarin de vreemdeling gevat is. De spreker zeide, geene hoop te hebben, dat zijne aanmerkingen van vrucht zouden zijn; maar hij had het als eenen pligt beschouwd, om deselve aan de ernstige aandacht der Kamer voor te dragen, er mogt dan uit komen wat er van komen kan.

„De heer *Swart* ondersteunde de bedenkingen van den vorigen spreker, en verlangde voornamelijk uitzonderingen in het voordeel van vreemdelingen, sinds geruimen tijd met ter woon in België gezeten, met eene Belgische vrouw gehuwd en daarvan kinderen hebbende, of een commercieel etablissement in het land hebbende.

„De minister van justitie antwoordde, dat hij wel inzag van welk belang de voorgestelde uitzonderingen zouden zijn voor vreemdelingen, in die termen vallende, maar dat hem geenszins even klaar was, welk belang het land zoude hebben om die te verschoonen.

„De heer *Castiau* bestreed het beginsel der wet, als strijdig met de vrijheid van personen en van beschikkingen, en vraagde, of er geene wetten genoeg waren, om den vreemdeling, die de rust mogt willen steeren, te beteugelen. Hij betuigde, ondertusschen, den moed niet te hebben, om een amendement voor te stellen, waarvan het lot niet te betwijfelen was; hij moest de [illegible] aanzien, doch niet beetter er tegen te protesteren. Alleenlijk wilde hij nog herinneren, hoe, toen in 1826 het Nederlandsche gouvernement de uitzetting van twee vreemdelingen beval, de natie zich die willekeur als eene algemeene zaak aantrok, en dit de kiem werd van eenen strijd, die met eene omwentteling eindigde. „Trouwens," riep hij uit, „ziende wat er gebeurt, „zou men vragen [illegible] dienen, „en of *vrijheid* niet een ijdel woord is."

„De minister nam het woord om den heer *Castiau* te antwoorden, doch de president bemerkte, dat het meerderend getal leden niet meer tegenwoordig was, en scheidde uitdien, ten vier ure, de vergadering tot morgen.

— „De beschuldigde *Gommers*, van wiens verhoor ik het hof van assises in mijnen vorigen is melding gemaakt, is ter zake van den moord zijner tante, [illegible] tot [illegible] met brandmerk en levenslangen dwangarbeid veroordeeld, en daarmede de eerste reeks van de uitspraken der assises voor het eerste vierendeel-jaar afgeloopen."

Binnenlandsche berigten.

Amsterdam 4 febr. In de raadsvergadering van heden is tot *buitengewoon hoogleeraar in de geneeskundige geneeskunde en pathologie* verkozen, de heer *J. van Geuns*, med. doct. alhier, bij wien de eerste

klasse van het koninklijk Nederlandsch Instituut van wetenschap, enz.

— Gisteren had alhier aan het stations gebouw van den Rijn-spoorweg de inschrijving plaats voor het vervoer van goederen van en naar de stations van dien spoorweg te Amsterdam, Utrecht en Arnhem. Bij de opening der bus bleek, dat er zich geene gegadigden hadden opgedaan, als alleen de heer *J. P. Koens*, wiens aanbod, zoo men verzekert, bij het hoofdbestuur van den Rijn-spoorweg in ernstige overweging wordt genomen.

Helder, *31 jan.* Bij hernieuwing en stelliger verzekert men thans eene ophanden zijnde oprigting eener artillerie-marine, en ofschoon officieren der marine veel tegen zoodanige organisatie schijnen te hebben, kan men evenwel in vele opzigten veilig aannemen, dat de oprigting van een zoodanig korps ruimschoots zijne goede zijde heeft en veel nut zoude aanbrengen. Wat nu de indeeling en organisatie van hetzelve betreft, is het moeijelijk hierover iets bepaalds te zeggen, of in details te treden, uithoofde der daaromtrent uiteenloopende geruchten.

's Gravenhage, *3 febr.* Laatstleden zaturdag avond, ten half elf ure, verzamelden zich te Delft, in het koffijhuis *Casino*, eenige jeugdige personen van den fatsoenlijken stand, met het voornemen een *charivari* aan onderscheidene aanzienelijke lieden te geven. Op het oogenblik, dat men dit plan ten uitvoer begon te leggen, trad de heer commissaris van politie, mr. *Tegel*, daarvan onderrigt, met zijne onderhebbenden, gesterkt door een militair piket, tusschen beide, en nam vier der jeugdige knapen in bewaring, ten gevolge waarvan de overigen geen lust meer gevoelden hun plan verder te volvoeren.

Dienzelfden dag, des middags ten twaalf ure, is, op bevel van de raadkamer der arrondissements-regtbank alhier, te Delft in hechtenis genomen de heer *F.... v.. C........*, betrokken in de plaats gehad hebbende ongeregeldheden binnen de stad Delft in den avond van den 22sten september jl.

— De heer *Kauffmann*, hoogleeraar-directeur van het landbouwkundig instituut te Poppelsdorf, heeft dezer dagen, bij eene bekendmaking in de Duitsche dagbladen, de aandacht der belanghebbenden gevestigd op de aanwending van het keukenzout als bemestingsmiddel, ter voorkoming van de ziekte, waaraan de aardappelen in het vorige jaar zijn onderhevig geweest. Uit die bekendmaking nemen wij het volgende over:

»Daar de vorige ziekte, het zoogenaamde *droge rot*, verscheiden jaren achtereen op onze aardappelvelden verwoestingen aangerigt heeft, zoo is het waarschijnlijk, dat ook de ziekte van 1845, zoodra athmospherische invloeden haar begunstigen, wederom verschijnen zal. Daarom reken ik mij verpligt het door mij uitgevonden middel, om die ziekte te voorkomen, bekend te maken. Dat middel is het keukenzout. Intusschen is het niet onverschillig op welke wijs hetzelve ter bemesting gebezigd wordt, en dit heeft aanleiding gegeven tot de zeer uiteenloopende oordeelvellingen over de deugdzaamheid van dit middel. In october des vorigen jaars dacht ik-zelf, dat mijne hoop ten deze verijdeld was en heb ik-zelf medegewerkt tot het verspreiden der meening, dat het keukenzout de aardappelziekte niet beletten kon, vermits die ziekte zich vertoond had bij zulke planten, die door het overstrooijen van zout en gips bemest waren. Doch in november werden andere planten gerooid, bij welke het zout op eene andere wijze aangewend, en wel, met gips of met andere zelfstandigheden vermengd, met den pootaardappel in onmiddellijke aanraking gebragt was. Deze proefnemingen zijn met het beste gevolg bekroond, en het keukenzout, op deze wijze gebezigd, heeft in al de gevallen de ziekte voorgekomen."

De heer *Kauffmann* belooft een meer omstandig verslag dier verschillende proefnemingen, in het door hem gegeven tijdschrift van het Rijn-Pruissische landbouwkundig genootschap te zullen mededeelen, en uit ten slotte den wensch, dat de regeringen voor de landbouwers de aanschaffing van het noodige zout ter bemestiging op gelijke wijze gemakkelijk mogen maken, als dit ten behoeve der veehouders geschiedt.

(*S.-C.*)

's Gravenhage, *4 febr.* Overmorgen, vrijdag, ten 2 ure, komt de Tweede Kamer der Staten-Generaal weder bijeen. Reeds dien dag zullen er wets-ontwerpen aan de Kamer worden aangeboden, onder andere een wettelijke bekrachtiging van de tegen België genomen represaille-maatregelen en een aantal voordragten tot vaststelling van het eerste boek van het Wetboek van Strafregt.

— De inspecteur-generaal van de geneeskundige dienst der land- en zeemagt heeft verwittigd aan alle genees- en heelkundigen, Nederlanders van geboorte, die genegen zijn, om zich als officier van gezondheid der 3de klasse voor de militaire geneeskundige dienst der landmagt in de Oostindiën te verbinden, dat zij zich, bij verzoekschrift, op zegel geschreven en portvrij in te zenden, en na daarop bekomen antwoord, in persoon, bij hem inspecteur-generaal, aan deszelfs bureau alhier in het locaal des magazijns van geneesmiddelen behooren aan te melden, met overlegging der gevorderde bewijzen. Na overlegging derzelve, zal hun de gelegenheid worden verschaft, om aan 's rijks kweekschool voor militaire geneeskundigen te Utrecht bewijzen hunner kennis in de voorbereidende schoolwetenschappen te geven, en van voldoende bekwaamheid in de genees- en heelkundige wetenschappen voor de betrekking, welke door hen verlangd wordt. Ter hunner verder narigt dient, dat de bevordering tot hoogere rangen onder het geneeskundig personeel in de Oostindiën plaats heeft ten gevolge van nader in de Oostindiën voor dien hoogeren rang af te leggen examen, en dat aan de betrekking van officier van gezondheid der 3de klasse in de Oostindiën de volgende voordeelen zijn verbonden: 1o. een jaarlijksch tractement van *f* 1710, benevens vrije woning of schadeloosstelling voor huishuur, en indemniteit voor fouraadje voor twee paarden; 2o. een tractement van *f* 800 's jaars gedurende hun oponthoud hier te lande; 3o. eene gratificatie van *f* 380 en een voorschot van *f* 520, te zamen eene som uitmakende van *f* 900, waarover men voor de afreis kan beschikken, zoodra het schip aangewezen is, waarmede de reis, op kosten der rijks, zal geschieden; strekkende deze som tot eene behoorlijke uitrusting, en tot het aankoopen van boeken en heelkundige zak-instrumenten; en 4o. de rang van 2den luitenant bij den staf der armée in Indië.

— Directeuren der door Z. M. geoctrooijeerde veening van een gedeelte van den Middenpolder, gemeente Nieuwer-Amstel, zullen, ingevolge daartoe bekomen verlof, op dingsdag [illegible] de, in het logement de *Beerenbijt*, buiten de Utrechtsche poort te Amsterdam, openbaar aanbesteden den aan- en opbouw van een houten schut-verlaat door den Amsteldijk, met brug en verder aan- en bijbehooren, tot daarstelling der vereischte scheepsgemeenschap tusschen gedachte veenderij en de rivier den Amstel, en zulks met inbegrip der leverantie van al de daartoe benoodigde bouwstoffen; zullende het des betrekkelijke bestek en de conditiën van aanbesteding bij tijds ter lezing liggen op de gebruikelijke plaatsen, terwijl van de plans en teekeningen inzage zal kunnen worden verkregen ten huize van den heer *F. van Campen*, te Ouderkerk aan den Amstel, als met het toezigt over de uitvoering der werken belast, aan wien men zich wijders, ter bekoming van aanwijzing en inlichtingen, zal te adresseren hebben.

Zwolle, *2 febr.* Het Hanoversch genootschap voor ontslagene gevangenen, heeft zijn vierde jaarlijksche verslag openbaar gemaakt; het luidt over de werkzaamheden van het genootschap, in evenredigheid tot de nog zeer beperkte middelen, in het algemeen zeer bevredigend. Tot de gunstige omstandigheden behoort, dat de kroonprins het protectoraat heeft aangenomen en het ministerie eene belangrijke geldsom heeft bijgedragen. Het genootschap heeft, van de jaren 1842–1844, 135 ontslagenen onder zijne verzorging; daaronder zijn er elf, die zich op nieuw aan misdaden hebben schuldig gemaakt. Tot nog toe strekt zich het genootschap alleen over de landdrostij Hanover uit, doch het heeft reeds departementen in andere provinciën in het leven geroepen.

(*Od.*)

Arnhem, *5 febr.* Men weet, dat de zaak van den heer *van Hulst*, van Kampen, uitgever *der Kritiek der troonrede*, op zaturdag den 14den dezer voor het provinciaal geregtshof van Overijssel in appel zal worden behandeld. Uit no. 2 van den *Snelwagen*, van dit jaar, zien wij, dat de appellant het voornemen heeft, om de vernietiging van het vonnis te eischen. De gronden daartoe worden aldus opgegeven:

»Intusschen willen wij, ter geruststelling van hen, welke belang stellen in het lot van onzen uitgever, hier wel bijvoegen, dat dit vonnis op zich zelf reeds volslagen nietig is, uithoofde van *overschrijding van regtsmagt*. Artikel 205, in verband met artikel 227 van het Wetboek van Strafvordering, schrijft voor, dat elk vonnis uiterlijk den achtsten dag na de behandeling der zaak moet worden uitgesproken. De derde januari was de dag der openbare teregtzitting, en de regtbank was gevolgelijk den 15den dezer niet meer bevoegd vonnis te wijzen in die zaak. Eigenlijk bestaat er dus ten laste van onzen uitgever geen *veroordeelend* vonnis; het is volmaakt hetzelfde, of dat vonnis eene vrijspraak dan eene condemnatie behelst, want in beide gevallen zou het even nietig zijn. Zoo physieke oorzaken het voor den regter onmogelijk maakten, binnen den bij de wet bepaalden termijn eene uitspraak te doen, had eene *nieuwe* behandeling der zaak moeten worden bevolen. Ook laat de wet genoegzame ruimte voor de uitspraak des vonnis binnen den wettigen termijn, ook bij ontstentenis van een' der regters, door slechts de tegenwoordigheid van twee hunner bij die uitspraak te vorderen. Hoezeer wij dus ook zijn VERRAST geworden door die veroordeeling van den eersten regter, daar men mag aannemen, dat hierin zijne opinie is uitgedrukt, — achten wij het toch volmaakt hetzelfde, alsof wij van alle *regtsvervolging waren ontslagen*.

»Dit is nu geene juridische spitsvondigheid, maar een gevolg van een stellig voorschrift der wet. Artikel 205 van het Wetboek van Strafvordering bepaalt stellig, dat de regter slechts om gewigtige redenen zijne uitspraak mag uitstellen; edoch in geen geval langer dan tot den achtsten dag, na de openbare teregtzitting. Een vonnis, na verloop van dien termijn gewezen, is dus zoo goed alsof er *in het geheel geen* gewezen ware. Dat voorschrift van artikel 205 is in het belang der maatschappij evenzeer als der beschuldigden. In het belang der maatschappij is het, dat de regter verpligt zij vonnis te vellen over de zaken, die aan zijn oordeel worden onderworpen, — daar zou anders *regtsweigering* ontstaan. En indien nu de regter *onbepaald* met zijne uitspraak wachten mag, wat belet hem dan eene maand die uit te stellen, of één jaar, of ook tien jaren; of ook, van uitstel tot uitstel, *in het geheel* geen regt te spreken? Voor de beklaagden is het van nog grooter belang; op de te[illegible] de verklaringen der getuigen, de gronden der aanklagt en verdediging worden uit het geheugen van den regter gewischt; door een lang tijdsverloop en door de behandeling van vele andere regtszaken. Bovendien heeft hij regt spoedig de beslissing van zijn lot te kennen; men stelle zich iemand voor, die in voorloopige hechtenis geplaatst is, wiens schuld niet bewezen is, — nu zou het van den regter afhangen, door gedurig uitstel van zijne uitspraak, hem jaren lang in de gevangenis te doen versmachten?

»*Regtens* bestaat er geen vonnis ten laste van onzen uitgever; hetgeen wij dus mededeelen beschouwe men als eene *particuliere opinie* van de heeren, welke het hebben onderteekend; niet als eene *regterlijke uitspraak*."

OOSTINDIË.

Uit de *Javasche Couranten*, van 1 tot 11 october ll., nemen wij het volgende over:

In den nacht van den 16den september, is in de dessa Sekar Wojjo, district Pelambakan, in de afdeeling Grissee, een hevige brand ontstaan, waardoor, ondanks de aangebragte hulp, binnen den tijd van één uur, negen en tachtig woningen zijn vernield geworden.

— Onder dagteekening [illegible], heeft de vice-president van den raad, waarnemend gouverneur van Neêrlandsch-Indië, een besluit genomen, houdende, dat, met intrekking en buiten-werking-stelling der artikelen 17 en 18 van de publicatie van 28 augustus 1818, [illegible] van de laatste alinea van artikel 20 van het besluit van commissarissen-generaal van 20 october 1818 no. 38 (*Staatsblad*, no. [illegible]) en van het voorkomende bij de bestaande [illegible], omtrent de berekening der inkomende regten naar factuurswaarde [illegible] met instandhouding van § *b*, artikel 2 [illegible] van 13 october 1821, (*Staatsblad* [illegible]) te bepalen, dat de heffing der inkomende regten, welke *ad valorem* moeten plaats hebben, zal geschieden, hetzij volgens taxatie der waarde naar den [illegible] dag, hetzij volgens de factuurswaarde, verhoogd met 30 pCt., naar de verkiezing der beambten.

— Het korps officieren der Bataviasche schutterij, heeft op den 10den october de eer gehad aan Z. Exc. den minister van staat, gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië, voorgesteld te worden. De luitenant-kolonel mr. *P. C. Ardesch*, kommandant dier schutterij, heeft in eervolle bewoordingen over dat korps tot Zijne Exc. gesproken en vervolgens de [illegible] individueel aan den gouverneur-generaal bekend gemaakt. Zijne Exc. onderhield zich eenen geruimen tijd met de meesten hunner en heeft op de minzaamste wijze over de Bataviasche schutterij en hare [illegible]

cieren gesproken. Onder de voorgestelde heeren bevond zich almede de heer luitenant-kolonel *Lutgens*, voormalig kommandant van het korps, thans *à la suite* van hetzelve geplaatst.

Ingezonden stukken.

Staatkundige Brieven. De vervolging tegen de drukpers, met name tegen de Arnhemsche Courant. *Een woord van* D. D. *aan allen, die den koning, het vaderland en hunne vrijheden liefhebben.*

»De Vrijheid van Drukpers" (is)
»het palladium onzer vrijheden."
Mr. F. A. VAN HALL.

ZEVENDE BRIEF.

Nu het openbaar ministerie der Arnhemsche regtbank hooger beroep heeft aangeteekend van het *vrijsprekend* vonnis dier regtbank, mag het niet overbodig geacht worden hier ter kennisse van het publiek en de lezers der *Arnhemsche Courant* te brengen, wat de heer *D. D.* tegen de hem ten laste gelegde beschuldiging van hoon en smaad jegens den koning, enz. in bovengemelden *Zevende Staatkundige Brief* ter tafel brengt. Ofschoon de *Brief* zelf gelijk hij het verdient, in aller handen is, hebben wij het, evenwel, niet onraadzaam geacht, denzelven, — althans voor een gedeelte, — in het geheugen des publieks terug te roepen. Gelijk wij in onze *Aankondiging* geplaatst in het 3de nommer der *Arnhemsche Courant* van dit jaar, hebben gezegd, kan men deze brochure gevoegelijk in twee deelen splitsen. Het eerste handelt over de drukpers, de vrijheid van drukpers en de onhandige, onstaatkundige en ongegronde poging tot fnuiking dier kostbare vrijheid, het »palladium onzer vrijheden" Hoe gaarne wij dat eerste gedeelte, om deszelfs belangrijkheid, hier overnamen, zoo moeten wij daarvan afzien, dewijl het ons te ver zoude leiden; wij zullen ons dus tot het tweede gedeelte bepalen, hetwelk gewijd is aan de beschouwing der vervolging, tegen het geïncrimineerde artikel: »*Vreemde Dingen*," ingesteld.

»De beschuldiging van hoon en smaad jegens den koning," zegt de heer *D. D*, »grondt zich alzoo op artikel 1 der wet van 1 junij 1830. Dat artikel luidt: »Al wie »*boosaardiglijk* en *openbaar*, op welke wijze ook, of »door welk middel, de waardigheid of het gezag van »den koning, of de regten van het koninklijk stamhuis »zal hebben aangerand of den persoon des konings op »gelijke wijze zal hebben gesmaad, gehoond of gelasterd, zal worden gestraft met eene gevangenis van »twee tot vijf jaren."

»De eerste vraag is: wat is *hoon* en *smaad*? Naar het begrip en de omschrijving der meest kundige regtsgeleerden is het *de imputatie van eene bepaalde ondeugd aan eenen bepaalden persoon.*

»Om dus artikel 1 der wet van den 1sten junij 1830 hier te kunnen toepassen, zal het regtskundig bewijs moeten geleverd worden, dat wij aan den *koning* bepaaldelijk hebben te laste gelegd *boosaardiglijk en openbaar eene bepaalde ondeugd.*

»Het zal dus bovenal noodzakelijk zijn, aan te wijzen, dat wij in ons artikel »*Vreemde dingen*," welks inhoud wij, voor zoo verre de geïncrimineerde woorden betreft, *bepaaldelijk* gesproken hebben *van den koning*. Nu leze men de aangehaalde en geïncrimineerde woorden en men zal daarin te vergeefs zoeken naar het woord »*koning*." Alleen in den aanhef van het artikel leest men: »Wien het hart warm klopt voor *vorst* en vaderland, moet de jongste troonrede diep gegriefd hebben. Hierin wordt de naam des *konings* genoemd, maar genoemd met allen eerbied, met alle liefde; zelfs *moet* men, — men zij nog zoo crimineel, — uit die woorden opmaken, dat men den vorst *beklaagt*, welken men eene zoo grievende troonrede in den mond gaf.

»In de geïncrimineerde woorden zelven wordt de naam des konings niet genoemd, noch zijn persoon zelfs maar in de verte aangeduid.

»Hieruit volgt dus zeer duidelijk, dat onze (betichte) woorden (1) ten eenemale missen het allereerste kenmerk van hoon of smaad, de aanduiding, namelijk, van een *bepaald persoon*. Bij gemis van dit allereerst en volstrekt vereischte, tot daarstelling van hoon en smaad, verdwijnt zelf de geheele beschuldiging: want, al braak ik, midden op de markt, ten aanhoore van geheel de wereld, de verschrikkelijkste hoon- of smaadredenen uit, behelzende de imputatie van de verfoeijelijkste en hatelijkste ondeugden, zonder die ondeugden aan een' *bepaald persoon* te imputeren, — men zal mij daarom evenmin eene vervolging aandoen, als den door de politie toegelaten kermiszanger van (soms zeer onzedelijke) liedjes.

»Maar, vraagt men, hebt ge den *koning*, zoo niet regtstreeks en *bepaaldelijk genoemd*, welligt *in de verte aangeduid*?

»Ziehier onze woorden: »het geheele stuk — de »troonrede — ademt de onkieschheid, de verwatenheid, de onbeschoftheid ... van den verdediger »der slechte grondwet en der bedorven aardappelen."

»De naam of de persoon des *konings*, men ziet het, is niet alleen niet genoemd, hij is *zelfs niet aangeduid in de verte.*

»Wij zeiden alleenlijk »*het geheele stuk, de troon*»*rede*, ademt de onkieschheid", enz; doch wij zeiden geenszins: »*de koning ademt onkieschheid*," of »*de koning is onkiesch.*" Hadden we *dat* gezegd, we zouden een' »*bepaalden persoon*" genoemd hebben; maar dat hebben wij niet, namelijk niet *den koning*. Wij hebben blootelijk gesproken van »*het stuk*," *de troonrede*, zoo als zij, hetzij dan door den heer VAN HALL, hetzij door alle ministers gezamenlijk, is opgesteld geworden.

»Strikt genomen en lettende op het allereerste der constitutionele beginselen, is het verder eene *onmogelijkheid*, door het beoordeelen en veroordeelen der troonrede, het *staatstuk*, waarmede de constitutionele vorst de zitting der vertegenwoordiging opent, *te honen of te smaden den persoon des konings*, tenzij men in die beoordeeling of veroordeeling telkens spreken mogt van »de koning heeft dit gezegd, »of dat, dus vinden wij, dat de koning onkiesch is of onbeschoft."

»In alle constitutionele rijken wordt de troonrede beschouwd als het programma der regering, opgesteld door de regerings-mannen, *de ministers*, op welke, als redacteurs van dat staatsstuk, alle verantwoordelijkheid rust. Beoordeelt men dus dat programma, dat stuk, opgesteld door de ministers, men beoordeelt *het werk der ministers*; valt men dat stuk aan, men valt *het werk der ministers* aan; noemt men dat stuk onkiesch, onbeschoft, enz. men noemt onkiesch, onbeschoft, enz. *het werk der ministers.*

»Dit begrip is aangenomen in alle constitutionele rijken en het is voor de duurzaamheid en het bestaan van het constitutioneel koningschap noodzakelijk, allernoodzakelijkst, dat dit begrip blijve voortduren en zegeviere, want het levensbeginsel van den constitutionelen staat is dit, *dat de koning* ONSCHENDBAAR *zij*.

»Hecht men nu aan de beoordeeling of veroordeeling eener troonrede den zin eener beoordeeling van eene *konings daad*, dan moet ook de aansprakelijkheid ter zake dier troonrede rusten *op den koning*; en *aansprakelijkheid* en *onschendbaarheid* zijn even onvereenigbaar als *ministeriële overtreding* en *ministeriële niet verantwoordelijkheid*.

»Dat het eene *onmogelijkheid* is, *den koning* te honen of te smaden door de beoordeeling of veroordeeling eener door Hem slechts *uitgesprokene* rede, welke het manifest is des bestuurs, heeft de *regering zelve* bij gelegenheid der herziening in 1840 erkend. Destijds antwoordde de regering op het verlangen van sommige leden der Kamer, om een artikel, in de grondwet op te nemen, waarbij de onschendbaarheid des konings mogt worden vastgesteld in uitdrukkelijke woorden: »*de onverantwoordelijkheid des ko*»*nings is nimmer betwijfeld, maar in het geheele* »*staatsregt van Neerland gelegen.*" De koning is alzoo niet verantwoordelijk voor eenige regerings daad, dus ook niet voor eene troonrede; intusschen moet er toch verhaal zijn ter zake der troonrede en op wie kan dit anders, dan op de verantwoordelijke raadslieden der kroon, de MINISTERS?

»Houdt men, wat onhoudbaar is, de troonrede voor het *werk des konings*, dan werpt men de stelling zijner onschendbaarheid omver en stelt Hem aansprakelijk voor den inhoud der troonrede, en dit aannemende, zal de vertegenwoordiging niet de *ministers* (2) tot inlichting, tot verdediging, tot verantwoording der troonrede oproepen, maar die inlichting, die verdediging, die verantwoording moeten vragen van den *koning*, en is het nu waar, wat men in den *Bijwagen tot den Utopisch-Politischen Snelwagen* leest, doch ons geheel onbekend is, »dat Z. M. de koning de Hollandsche taal niet wel magtig is," dan zullen de leden der Kamer, willen zij voortaan met den koning discussiëren, of Fransch, of Engelsch, of eenige andere vreemde taal moeten aanleeren, want anderzins zal er geene behoorlijke, geleidelijke discussie mogelijk zijn; tenzij men de *exigente indiscretie* mogt hebben, te verlangen, dat Z. M. zich op de Hollandsche taal toelegge. Zal dus de stelling, welke aan de vervolging tegen de drukpers ten grondslag ligt, zegevieren, dan zal het levensbeginsel des constitutionelen staats, *de onschendbaarheid des konings*, moeten vernietigd worden, en de tegenwoordige leden der Kamer zullen nog een cursus ter Fransche of Engelsche school houden en de voortaan te benoemen vertegenwoordigers vooraf een examen in eene dier uitheemsche talen moeten afleggen voor expresselijk daartoe vervaardigde commissiën. Ziedaar, onder anderen, een gevolg van den kruistogt tegen de drukpers, ziedaar, vooral, de volslagene zegepraal van den *Nederlandschen zin* des heeren DEN TEX!

»Dat eene troonrede is *het werk der ministers*, is een stellig begrip in alle constitutionele rijken. Brengen wij een paar voorbeelden bij.

»Wij meenen ons te herinneren, dat er, eenige jaren geleden, in den Franschen *minister*-raad was vastgesteld de troonrede, waarmede de zitting der vertegenwoordiging zou geopend worden. Eigendunkelijk bragt de koning, wij meenen LOUIS-PHILIPPE, eene slechts geringe, verandering in die rede, en het gevolg daarvan was, dat de ministers, *hun werk* alzoo omgewerkt of verminkt ziende, hun ontslag namen, of er althans mede dreigden.

»Nog slechts weinige weken geleden, vroeg in de Belgische Kamer der representanten de minister VAN DE WEIJER bij zekere gelegenheid: »Is het consti»tutioneel, op die wijze aan den roep des konings te »beantwoorden, *terwijl de troonrede* HET WERK »VAN HET MINISTERIE IS?"

»Dat men ook hier te lande de troonrede beschouwt als het programma der regering, als het werk der ministers, is, behalve dat dit begrip ligt in onzen constitutionelen regerings-vorm, een FEIT.

»Dat dit begrip gelegen is in het beginsel der constitutionaliteit blijkt reeds daaruit, dat, indien een minister zich eens zoo verre vergat, van den koning eene *grove onwaarheid*, bij voorbeeld »dáár of dáár heerscht volmaakte rust," of eene *lasterlijke aantijging*, bij voorbeeld »de Kamer heeft ongrondwettig »gehandeld, door dit of dat te doen," in de troonrede te laten zeggen, — men niet den koning, maar den *minister* ter verantwoording roepen zou. Ten bewijze, dat men ook hier te lande, gelijk in alle andere constitutionele staten, de troonrede beschouwt als het programma der regering, als het werk der ministers, zullen wij hier de eigen woorden laten volgen van eenige *leden der Tweede Kamer*, gebezigd bij de discussiën over het adres van antwoord op de troonrede in het vorige en in dit jaar.

»De heer DE KEMPENAER zeide, onder anderen, ten verleden jare, in de Kamer: »*de troonrede*, die »wij voor eenige dagen ontvangen hebben, *kan niet* »*anders beschouwd worden dan als* HET WERK, niet »van een ministerie, want dit bestaat bij ons niet, »maar *van een' of meerdere* MINISTERS, en ik heb »uit dien hoofde de vrijmoedigheid mijn gevoelen »deswege te openbaren en dan moet ik verklaren, »dat het gevoel, hetwelk zij bij mij heeft opgewekt, »teleurstelling is geweest."

»De heer VAN GOLTSTEIN liet zich aldus uit: »Indien »de *troonrede* behelst eene blootlegging van de ge»steldheid des lands en eene aanwijzing der middelen, »die de regering wenscht aan te wenden, om in de »behoeften der natie te voorzien, dan *behoort* ook in »het adres van antwoord de volksvertegenwoordiging »*de staatkunde der regering te* BEOORDEELEN, enz. »Bij de behandeling van zulk een adres kan het na»tuurlijk niet ontbreken aan aanmerkingen en be»denkingen omtrent den gang der regering, *maar* »*daarbij is dan ook alle denkbeeld uitgesloten, dat* »*men een oogenblik den eerbied zou vergeten, aan* »*het*, HOOFD VAN DEN STAAT, *aan den* REGERENDEN »VORST *verschuldigd*. Het oppergezag is wel aan »hoogstdenzelven opgedragen, maar dat oppergezag »*wordt uitgeoefend door* VERANTWOORDELIJKE *raads*»*lieden*, en zoo er bedenkingen en aanmerkingen »worden geopperd, *dan kunnen dezen* ALLEEN HEN »*treffen*. Wij moeten ons hier houden aan de *axio*»*ma's van den constitutionelen regeringsvorm*, *dat* »*de* VORST *nimmer eenig kwaad kan doen en dat de* »MINISTERS *voor alle regeringshandelingen ver*»*antwoordelijk zijn.*"

»De heer VAN DAM VAN ISSELT: »Ook ik betreur het, »te moeten gelooven, dat de regering" (*niet de* KONING, maar de respectieve MINISTER *of* MINISTERS) het »regt van een' Nederlander, bij deze gelegenheid, »niet dan *op de meest* FLAAUWHARTIGE *wijze* verde»digd heeft."

»Dit zegt de heer VAN DAM VAN ISSELT in zijne *beoordeeling* van de troonrede, maar hij zegt dit met het oog op den minister, daarbij betrokken; zal nu iemand, dien het niet in het hoofd scheelt, zeggen, dat die heer den KONING *flaauwhartigheid* heeft verweten? Verder zegt die heer: »*De verantwoorde*»*lijkheid van den* MINISTER van buitenlandsche zaken, »(den heer DE LA SARRAZ) die als de STELLER van de »thans ter sprake gebragte zinsnede der troonrede »MOET *beschouwd worden*, blijft dus in hare geheele »waarde."

»De heer HOFFMAN ging nog verder en scheen min of meer te twijfelen aan de opregtheid van de troonrede, niet aan die des *konings*: Zijn Ed. Mogende »hoopt, dat de aanspraak (de *troonrede*) *waarheid* »bevat," enz.

»De heer DE KEMPENAER, consequent aan hetgeen hij het vorige jaar gezegd had, zeide ook nu weder: »Wat is eene *Troonrede*? — Die rede is het *pro*»*gramma der* REGERING," der MINISTERS.

»De heer LUSAC, sprekende van de tegenwoordige troonrede, zeide: »De koning heeft, bij de opening," (der Kamer) »eene *rede* gehouden, welke van de »*re*»*gering* of (wel) van de MINISTERS *afkomstig is*," enz.

»De heer DUYMAER VAN TWIST: »Niemand der rege»ring" (der ministers) »is daar, om op bezwaren »te antwoorden, om het *bestuur*" (opzigtens de troonrede) »te verdedigen. Ik geloof niet, dat zij," (de ministers) »door hun wegblijven, aan hunne roeping »voldoen."

»Deze weinige voorbeelden zullen toereikend zijn, om te staven, dat ook de leden der Kamer de troonrede houden voor het *werk der ministers*. Dit blijkt ten overvloede nog daaruit, dat meest alle leden der Kamer, en dit jaar, en het vorige, telkens de afwezigheid, — ten behoeve der verdediging van de troonrede, hun werk, — der ministers betreurden en in de jongste discussiën over het adres van antwoord, zelfs een groot aantal leden heeft voorgesteld, de ministers te roepen in de Kamer ter verantwoording.

»De heer BRUCE zeide ten verleden jare: »Het is,

(1) Wij onderstellen, dat deze woorden-zelven van algemeene bekendheid zijn, weshalve wij ze hier niet herhalen.

(2) Men lette op, dat de ministers steeds geweigerd hebben, in de Kamer te verschijnen bij de discussiën over het adres van antwoord.

»inderdaad, een vreemd verschijnsel in een' consti»tutionelen staat, dat, wanneer de vertegenwoordi»gers des volks over het adres van antwoord op de »troonrede beraadslagen, de raadslieden der kroon »afwezig zijn," zekerlijk om, dewijl het hun werk is, *hun werk* te verdedigen.

»De heer VAN DAM VAN ISSELT zeide dit jaar: »In »Engeland stelt" (gelijk bij ons de MINISTERS) »het »MINISTERIE het programma (der regering) voor." En »verder: »Wij hebben dan ook het regt de MINISTERS »*ter verantwoording* te roepen" enz.

»De heer VERWEY MEJAN: »Zal men dubbelzinnig »en flaauwhartig antwoorden op het" (*regerings-*) »*programma*," de troonrede, »ons den derden maan»dag in october overgebragt?"

»De heer VAN RIJCKEVORSEL: »Onze diplomatie schijnt »in dat opzigt hare roeping in het geheel niet te ver»staan. Ik betreur het zeer, dat Zr. Ms. MINISTERS »hier niet tegenwoordig zijn en men daardoor buiten »de gelegenheid geraakt, om inlichtingen" (rakende »de *troonrede*) »te vragen en te verkrijgen."

»De heer VAN ROSENTHAL: »Maar al wil men ook »in dat adres" (van antwoord op de troonrede) »den »gang van het bestuur niet afkeuren, pligt is het, »ja, de menschheid gebiedt het, om te onderzoeken, »wat er gebeurd is in de koloniën; daarom be»treur ik het, dat de MINISTERS afwezig zijn. Zij »laten de gelegenheid voorbijgaan, om zich te ver»dedigen tegen de *blaam*" (bij wege van conclusie getrokken uit de verzekering des MINISTERS in de troonrede, »dat Oost en West *rust* genieten," en uit de omstandigheid, dat de van daar ontvangene berigten en dagbladen van *onrust* gewagen,) »die »thans op den MINISTER van koloniën en den laatsten »gezagvoerder in de West kleeft."

»Men ziet dus uit de medegedeelde woorden der leden van de Kamer, dat ook zij de constitutionele leer toegedaan zijn, *dat de troonrede is* HET WERK DER MINISTERS.

»Hieruit volgt, dat, indien men de troonrede beoordeelt of veroordeelt, indien men haar onkiesch heid, verwatenheid, onbeschoftheid, enz. ten laste legt, die beoordeeling, die veroordeeling, die tenlast-legging geenszins iets hoegenaamd derogeren aan den eerbied, verschuldigd aan den *koning*, maar dat, gelijk de heer VAN GOLTSTEIN opmerkt, »die aan»merkingen en bedenkingen de MINISTERS treffen," want, zegt de heer LUSAC, »de troonrede is afkomstig van de MINISTERS," of, gelijk de heer DE KEMPENAER zegt: »Zij is het werk van *een'* of meer»dere MINISTERS."

»Indien dus de troonrede het werk is der ministers wat de leer der constitutionele beginselen als hoofdbestanddeel stelt voor de onmisbare onschendbaarheid des konings en in alle constitutionele rijken, gelijk mede in onzen staat, bij alle ware staatsmannen, regtsgeleerden en bij de leden der vertegenwoordiging, als vaste regel is aangenomen, dan klinkt het inderdaad zonderling, in Nederland gewag te maken van eene procedure, aan welke juist het tegenovergestelde beginsel ten grondslag ligt; dan klinkt het waarlijk zeer vreemd, eene beschuldiging van hoon en smaad *jegens den koning* te zien gedaan aan een' schrijver, die niet eene *koningsdaad*, het werk eens *konings*, maar het werk van een' of meerdere ministers beoordeelde, veroordeelde, ja, bitterlijk hekelde.

»Wij laten die beschuldiging dan ook geheel voor rekening van hem, die ze tegen ons inbragt en bepalen ons tot het trekken dezer conclusie uit al het bovenstaande: dat, vermits er in ons geïncrimineerd artikel volstrekt geene sprake is, noch van den persoon des konings, noch van de waardigheid des konings, noch dus van hoon en smaad den koning aangedaan, artikel 1 der wet van 1 juni 1830 in niet één opzigt van toepassing zijn kan op ons geschrijf »*Vreemde Dingen*," behelzende eene bloote beoordeeling van het werk van ministers, van een *staatsstuk*; een *regt*, hetwelk ons uitdrukkelijk gegeven en verzekerd is bij artikel 4 der wet van 16 mei 1829. Daar toch lezen wij: »De bepalingen van artikel 2 »en 3 dezer wet zullen het REGT, *om over de han»delingen der openbare magten zijne gedachten te »kunnen uiten en die te beoordeelen* geenszins kun»nen krenken."

»Eene tweede beschuldiging, tegen ons ingebragt, is deze: wij schreven in ons artikel »*Vreemde Dingen*:" »want wij noemen het *laster*, eene *troon»rede*, als de tegenwoordige te willen doen doorgaan »voor een staatsstuk, hetwelk *achting* verdient."

»Naar aanleiding dezer woorden heet het in de beschuldiging: »dat wij den koning boosaardiglijk heb»ben gehoond en gesmaad, door te zeggen niet alleen, »dat *de door hem gesprokene woorden van zoodani»gen aard zijn, dat zij verachting moeten doen ont»staan*, maar" enz.

»Wij zullen hiertegen aanmerken:

»1°. Wij hebben niet gezegd: »*de door hem, den »koning, gesprokene woorden*;" die woorden hebben wij *niet* gebezigd; wij hebben alleenlijk gesproken van de »*troonrede*" en wij hebben geen ander woord gebruikt dan het woord »TROONREDE."

»2°. Wij hebben niet gezegd: »de door den koning »gesprokene woorden *zijn van zoodanigen aard, dat »zij verachting moeten doen ontstaan*;" wij schreven alleen deze woorden ter neêr: »wij noemen het *laster* »eene troonrede, enz. te willen doen doorgaan voor »een *staatsstuk, hetwelk achting verdient*."

»Wij zeiden dus, door te zeggen, dat de troonrede geene achting verdient, niet het *tegenovergestelde*, namelijk, dat zij *verachting* verdient, veel minder, »dat zij verachting *moest doen ontstaan*."

»3°. Al hadden wij gezegd, wat wij *niet* gezegd hebben: »de *troonrede* moet verachting doen ont»staan," dan hadden wij zulks nog niet gezegd van de *woorden* DES KONINGS, maar van de *woorden, het werk der* MINISTERS.

»En dat wij, *D. D.*, bij de beoordeeling en veroordeeling der troonrede, niet eene KONINGS-*rede* maar eene MINISTER-*rede* op het oog hadden, dit betuigen wij plegtiglijk en dit willen wij met eede bevestigen. Maar wij zullen het ook bewijzen.

»Wij schreven in het geïncrimineerde artikel, onder anderen, dit, »De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* »behoefde waarlijk niet den bal op te werpen der »vooronderstelling, dat de heer VAN HALL de steller »der troonrede zijn zou; het geheele stuk ademt de »onkieschheid enz., de wijsbegeerte, den transactie»geest van den verdediger der slechte grondwet en »der bedorven aardappelen."

»En nu vragen wij met vertrouwen: hebben wij *den koning* den steller der troonrede genoemd, dan wel den heer VAN HALL? Is het uit onze woorden niet duidelijk als de zon aan den hemel? Is het niet, alsof wij gezegd hadden: »De *Nieuwe Rotterdam»sche Courant* behoefde waarlijk niet te zeggen, (te »vooronderstellen) dat de heer VAN HALL de steller »der troonrede is, want dat blijkt uit het geheele »stuk; immers het ademt geheel de onkieschheid enz. »van den verdediger der slechte aardappelen."

»Inderdaad men moet *wijsgeer* zijn, om daaruit, uit die woorden, zelfs bij verre gevolgtrekking, te kunnen opmaken, dat wij in *den koning* den steller der troonrede gezien hebben.

»In het geïncrimineerd artikel zeiden wij, onder anderen, ook nog dit: »Geheel consequent hoort »men den heer VAN HALL zich zelven prijzen in den »*'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* van 25 october jl. »In zoo verre, dat hij eene lofrede houdt op de *door »hem* (den heer VAN HALL) *gestelde rede*."

»Ook hieruit blijkt weder onloochenbaar, dat wij, bij de beoordeeling van de troonrede, het oog hadden op den heer VAN HALL als *steller* daarvan, geenszins op *den koning*.

»Dat wij de troonrede inderdaad en wel zeer zeker beschouwd hebben als *het werk der ministers*, blijkt overigens uit onderscheidene onzer woorden. Zoo zeiden wij in het geïncrimineerde artikel-zelf het volgende: »De troonrede heeft der vrije drukpers ruime »stof tot beschouwingen, tot waarschuwingen gegeven, »en teregt; *want zij is eene tweede, verbeterde uit»gave van het programma der regering*," der MINISTERS.

»In ons artikel, met het opschrift: »*Wat mag de »natie goeds verwachten*" enz. spreken wij andermaal van de troonrede en noemen haar *het manifest der regering*," der MINISTERS. Op het einde van dat artikel, geven wij op de vraag: »*Wat moet »er gedaan worden?*" als onze meening te kennen de wenschelijkheid, de noodzakelijkheid eener *verwijdering der tegenwoordige ministers*, enz. en voegen er bij deze woorden: »de *troonrede* en de *echo* »daarvan hebben ons geheel in die meening bevestigd."

»Zoo wij dus de schuld der troonrede aan den *koning* gaven, zoo wij *hem* het auteurschap daarvan aanrekenden, zouden wij dan de wenschelijkheid hebben te kennen gegeven eener *verwijdering van de* MINISTERS? Ware dat niet al te bespottelijk geweest?

»In een later artikel, waarin wij over het antwoord op de troonrede schreven, zeiden wij, onder anderen, dit: »de troonrede, eene rede, welke eigenaardiglijk »*troonrede* heet, dewijl ze *van den troon* gehouden »wordt, doch, inderdaad, *een manifest des besturs* »(der *ministers*) is, waarin *dit*" (het *bestuur*, het *ministerie*) »een' blik werpt op het verledene, op »het heden en op de toekomst, en waarbij het tevens »zijne inzigten in 's lands toestand, enz. blootlegt."

»En verder: »Wat de *ministers*, tijdens de dis»cussiën over het voorstel der negenmannen, bij monde »des heeren DE JONGE VAN CAMPENS NIEUWLAND ver»klaarden aan de vertegenwoordiging en aan de na»tie, — datzelfde verklaarden zij (de *ministers*) in de »*troonrede* bij de opening der zitting."

»En verder: »Met het oog hierop, herhaalden de »*ministers* in de *troonrede* de verklaring" enz.

»Al verder: »want het is *niet* DE KONING, die in de »troonrede spreekt, het zijn DE MINISTERS, die in die »rede hunne plannen en bedoelingen voor de toekomst, enz. blootleggen."

»Al verder, eindelijk: »Het te geven antwoord gold »*niet* DEN KONING, maar de MINISTERS; en de vrees, »den koning soms iets onaangenaams, iets hinderlijks »te zeggen, kan (voor de vertegenwoordiging of de »vrije pers) geen reden zijn van terughouding, van flaauwheid."

»En zóó meenen wij gerustelijk aan het verlicht oordeel van ieder eerlijk en onpartijdig man te mogen vragen, of niet onze eigene woorden het onwedersprekelijk bewijs opleveren daarvan, dat wij, bij de beoordeeling en veroordeeling der troonrede, geenszins het geëerbiedigd hoofd van den staat, noch eene door hem gesprokene of gestelde rede op het oog hadden, maar alleenlijk een programma der regering, gesteld door en afkomstig van Z. M. raadslieden, de ministers.

»De laatste der geïncrimineerde woorden, die, waarin de »*azijnflesch*" voorkomt, zullen wij, als niets ter zake ter beschuldiging afdoende, laten glippen. Alleenlijk zullen wij hierbij aanmerken, dat het geheel van de individuële gevoeligheid of zenuwachtigheid des lezers afhangt een staatsstuk, al zij het eene troonrede als de jongste, *met* of *zonder* flaauwte of stuiptrekkingen te lezen; ten andere is het aan ieder geoorloofd daartegen voorbehoedmiddelen aan de hand te doen en eindelijk, ten derde, is die raad niet gegeven ten behoeve der lezing van eene *rede des konings*, maar van eene *rede des heeren* VAN HALL, of wien ook, uitgezonderd *den koning*.

Sprekende over het te leveren bewijs der door de wet vereischte »*boosaardigheid*," zegt de heer *D. D.*: »Waarlijk, dat bewijs schijnt zoo onmogelijk als het reiken met de hand aan den Hemel; want welke wending, welken *draai* zal men niet moeten geven aan onze woorden, om te *bewijzen*, dat, hetgeen wij klaarblijkelijk gezegd hebben van de *troonrede* en met name van den heer VAN HALL als steller daarvan, — niet alleen *van den koning* is gezegd, maar van *hem* gezegd is geworden BOOSAARDIGLIJK? Hoe zal het mogelijk zijn, te bewijzen ons *boos opzet*, onze *boosaardigheid*, onzen *animus injuriandi*?

»Straalt niet uit geheel ons geschrijf, onze vroegere en latere stukken, onmiskenbaar *onze goede bedoeling*, of liever *het gemis aan boos opzet* door? In zóó verre onze goede bedoeling, dat wij, vooreerst, in de meest duidelijke woorden hebben vooropgezet de stelling, dat de troonrede *is het werk der ministers*, en ten anderen, dat wij altijd daarvan gesproken hebben *als zoodanig*.

»Om, zonder niet te verwringen, bewoordingen, hebben wij den heer VAN HALL, den steller der troonrede genoemd; hoe zal men nu bewijzen, dat wij niet den heer VAN HALL, maar DEN KONING, niet enkel hebben *bedoeld*, maar met name GENOEMD?"

Wij twijfelen er geen oogenblik aan, of het bestuur zal niet gelukkiger zijn bij het hof dan bij de regtbank en wij meenen den uitgever der *Arnhemsche Courant* reeds bij voorraad met zijn gewonnen proces te mogen gelukwenschen.

Advertentiën.

Heden beviel zeer voorspoedig van een' welgeschapen Zoon, Vrouwe *R. M. L. E. BOURICIUS*, geliefde Echtgenoot van

RHEDERSPARK, den 4den Februarij 1846. Mr. *R. J. BOURICIUS*.

Eenige kennisgeving.

Heden ontving ik de zekere tijding, dat op den 10den November ll. in de Kolonie Suriname, overleden is mijne hartelijk geliefde enige Dochter *ANNA SOPHIA PANNEKOEK*, Echtgenoote van den Wel-Eerwaarden Zeer Geleerden Heer [illegible], Zij bezweek, na eene langdurige ongesteldheid en toenemende verzwakking, in den ouderdom van 46 jaren en 6 maanden, diep betreurd, behalve door mij, ook door hare man, [illegible] kinderen en verdere betrekkingen.

HEELSUM, den 4den Februarij 1846. *J. PRIES*, Wed. *N. PANNEKOEK*.

Aan het Huis, N°. 194, te *Velp* zal men op Donderdag den 12den Februarij 1846, des morgens ten 9 ure, ten overstaan van den Notaris *VAN ROSENTHAL* aldaar, in het openbaar verkoopen:

Eenige wel onderhouden MEUBELEN, waaronder PENDULES, SPIEGELS, PENANT-KASTJES, TAFELS, STOELEN, BEDDEN, PLATED-, KOPER-, TIN-, GLAS- en AARDE-WERK, een soort eenige BOEKWERKEN. — Alles daags te voren [illegible] van 1 tot 5 uur te zien.

Worden uit de Hand te Koop aangeboden:

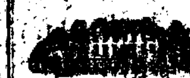

Twee hechte, sterke en ruime [illegible] HUIZEN, op eenen der beste standen binnen de Stad *Arnhem*, [illegible] bedrijf, bijzonder ook [illegible] daarstellen van een Stedelijk of [illegible] groot Etablissement. — Den verkiezende zal de helft van den koopprijs kunnen gevestigd blijven. — Adres, [illegible], onder Letter L., bij den Heer [illegible] *BOENINCK*, te *Arnhem*, aan den [illegible] Singel.

TE KOOP

Eene extra beste BAROUCHETTE, zoo goed als nieuw; alsmede een [illegible] gemonteerd PAARDENTUIG. — Te bevragen bij den wagenmaker *[illegible] VAN [illegible]*, bij de Rijn Barriere te *Arnhem*.

Waterhoogte te [illegible]

Den 5 Febr. 5 El 8 Palm 3 Duim: gew. 0 ger. A.D.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.